

Pagina 3 • Booming archeologie •
Het archeologisch depot EDNA groeide in twee jaar tijd spectaculair als gevolg van het terugwerkende-kraacht-project EDNA II. Naast het aantal deponeringen stegen ook de downloads.

Pagina 4 • Verrijkte publicaties •
Niet de techniek maar de organisatie blijkt de belangrijkste bottleneck bij verrijkte publicaties.

HENK VAN RUITENBEEK

Pagina 5 • David Hoover • 'Niet iedereen zit te wachten op onderzoek dat mooie theorieën ontkracht,' zegt de Amerikaanse tekstanalyticus David Hoover.

Pagina 6 • NSCR • De rubriek Focus stelt scherp op het Nederlands Studicentrum Criminaliteit en Rechts-handhaving, dat 'het allerbeste' onderzoek wil doen.

Pagina 8 • Meningonderzoek •
Hoe kan het dat er zulke grote verschillen zijn tussen de voorspelde verkiezingsuitslagen van allerlei opiniebureaus? Hans Schmeets geeft het antwoord.

EN VERDER

Agenda	2
Nieuws	3
Achtergrond	4,6
Sinds kort beschikbaar	7
Column	8
Gelezen	8

Biografisch portaal maakt 'martelaars en misdadigers' vindbaar

Op 17 februari is de website van het Biografisch Portaal van Nederland officieel gelanceerd met een muisklik op www.biografischportaal.nl door Alexander Rinnooy Kan, bestuurder van het financierende Prins Bernhard Cultuurfonds.

Het portaal zal alle biografische informatie bij elkaar brengen en doorzoekbaar maken die in oude en nieuwe biografische woordenboeken van Nederland is verschenen. Het initiatief werd genomen door tien culturele en wetenschappelijke instellingen, die daartoe een gelijknamige stichting in het leven hebben geroepen. Ook die stichting, met als voorzitter prof. J.C.H. Blom, ging op 17 februari officieel van start.

De website is bedoeld voor iedereen die informatie zoekt over een persoon of groepen van personen uit de Nederlandse geschiedenis. Dat kunnen wetenschappelijke onderzoekers zijn maar ook scholieren, journalisten, genealogen of mensen die gewoon willen bladeren. Het Biografisch Portaal wordt een index waarin

alle bewoners van Nederland te vinden zijn aan wie ooit in een van de bestaande naslagwerken een lemma (een korte levensbeschrijving) is gewijd: van staatslieden tot verzetshelden van prinses tot stakingsleiders, van sporthelden tot toneelspelers en van martelaars tot misdadigers. Alle personen in het Biografisch Portaal krijgen een *persistent identifier*, een duurzame internetverwijzing. Dat maakt verwijzen betrouwbaar en verspreide informatie over één en dezelfde persoon kan zo eenvoudig worden gekoppeld.

Het portaal digitaliseert ook naslagwerken die nog niet digitaal raadpleegbaar zijn. Dit worden zelfstandige collecties op internet. Alle collecties met biografische informatie blijven waar ze zijn. Het portaal

ontsluit ze met een index en met kerngegevens: pagina's met korte, feitelijke gegevens per persoon. Momenteel zijn de gegevens van zeven collecties opgenomen, met in totaal zo'n veertigduizend personen in meer dan vijftigduizend levensbeschrijvingen.

Omdat er veel verschillende bronnen worden gebruikt moet er ook rekening worden gehouden met verschillen in betrouwbaarheid en volledigheid. Ook minder betrouwbare informatie, bijvoorbeeld uit negentiende-eeuwse naslagwerken, blijft beschikbaar. Op de pagina met kerngegevens wordt de informatie naar betrouwbaarheid gerangschikt.

Met het oog op het Biografisch Portaal is een standaard afgesproken voor de uitwisseling van bio-

grafische informatie, BioDes. De daarbij gebruikte software is gedocumenteerd en met voorbeelden beschikbaar: www.biografischportaal.nl/biodes. Doorzoekbaarheid en selectiemogelijkheden vereisen data aan alle opgenomen personen metadata worden toegekend zoals leefjaren, sekse, geboorte- en sterfplaats, beroep. Dit enorme karwei vraagt nog veel handwerk. Ook in dit opzicht verwachten de makers van het Biografisch Portaal de komende jaren nog aanzienlijke groei.

Behalve van het Prins Bernhard Cultuurfonds kwam een startsubsidie voor het Portaal van NWO en financiële steun van SenterNovem. (Rik Hoekstra)

DANS zoekt uitbreiding naar bètawetenschappen

Data-instituut DANS wil zijn werkerterrein verbreden. Minder versnippering, beter gebruik van deskundigheid en schaalvoordelen zijn belangrijke overwegingen. Moederorganisaties NWO en KNAW reageren positief.

'Uitbreiden naar meer (of alle) wetenschapsgebieden is zinvol' zegte een visienota die DANS (Data Archiving and Networked Services) eind vorig jaar heeft aangeboden aan de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Beide organisaties richtten in 2004 DANS op als data-instituut voor de alfa- en gammawetenschappen. Een verbreed DANS zou volgens de nota 'belangrijk in het voordeel zijn om tot een van de sterkste datavoorzieningen in Europa en in de wereld uit te groeien'. DANS-directeur Peter Doorn wijst erop dat het idee niet alleen uit de koker van zijn instituut komt. 'Het rapport *Toekomst van ons*

Digitaal Geheugen van de Nationale Coalitie voor Digitale Duurzaamheid wees vorig jaar op het belang van samenwerking voor een gezamenlijke basisinfrastructuur. De gedachte kwam al aan de orde in gesprekken met wetenschappelijke organisaties, de Stichting Nationale Computerfaciliteiten (NCF) en het datacentrum van de drie Technische Universiteiten.' De beperking tot de alfa- en gammawetenschappen is nu soms een belemmering in de samenwerking met organisaties zoals SURF die wél alle disciplines in hun portefeuille hebben.

De sprong naar discipline-onafhankelijk werken is groot, bevestigd Doorn. 'De humaniora en de sociale wetenschappen bestrijken nu onge-

veer een kwart van het hele wetenschapsgebied. Er zou dus drie keer zo veel bij komen. Maar veel van onze huidige activiteiten zijn al discipline-onafhankelijk.' Het Datakeurmerk en de *persistent identifier*, ontwikkeld om bestanden met een tijdbestendig adres op het internet bereikbaar te maken, zijn voorbeelden. Toch zal uitbreiding van de beschikbare expertise nodig zijn. Dat hoeft echter niet in een keer en evenmin op alle gebieden: 'We doen nu ook niet niet alles op alle gebieden binnen alfa en gamma. Bovendien is er in de bètawetenschappen al veel activiteit op het gebied van data-archivering en uitwisseling. Doorn: 'We gaan niet dubbelen. We gaan koppelen of aanvullen net zoals we nu al doen'.

Ron Dekker, directeur Instututen, Financiën en Infrastructuur van NWO, bevestigt dat zijn organisatie heil ziet in de ideeën van DANS: 'Wij hebben DANS gevraagd wat er nodig is voor Open Access op het gebied van data, zowel wat betreft de duurzame opslag als wat betreft toegankelijkheid. Dit is het antwoord daarop.' De DANS-notitie werd half februari besproken in het NWO-bestuur, dat er een basis voor verder gesprek in zag. NWO-voorzitter Jos Engelen na afloop: 'We willen de infrastructuur en voorzieningen voor duurzame opslag en toegang tot data faciliteren. Daarover gaan we met DANS overleggen'.

Ook directeur Onderzoek Theo Mulder van de KNAW staat positief tegenover de verbredingsgedachte: 'De discussie over *e-research* en hergebruik van data is nu actueel. Dan lijkt het alleen maar logisch om de positie van DANS daarbij te betrekken'. Dat het instituut niet eerder

met een wetenschapsbrede opdracht werd belast verklaart Mulder uit de geschiedenis: 'Het waren destijds instituten uit de alfa- en gammasfeer die in een nieuw verband ondergebracht moesten worden. Maar als je dan ziet dat de bètawetenschappen voor een groot deel dezelfde problemen kennen, moet je naar synergie streven'.

Voor de verbredingsambities is natuurlijk geld nodig. Maar minder dan de gebiedsuitbreiding zou doen denken, benadrukt Doorn. 'We denken aan een verdubbeling of verdrievoudiging van het budget'. De KNAW geeft op dit gebied even niet thuis. Mulder: 'Wij zijn nu bezig met ècht pijnlijke bezuinigingsmaatregelen'. DANS-directeur Doorn laat zich daardoor niet afschrikken. 'Bij infrastructurele werken moet je vaak in trajecten van jaren denken'. (MdG)